

การศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ระดับ ปริคลินิก คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต่อการสอบ Progress Test Preclinical Medical Students' Perspectives and Suggestions on the Progress Test at the Faculty of Medicine, Prince of Songkla University

พรพิมล ปิลันธนาภรณ์, ศษ.ม.
Pornpimol Piluntanaporn, M.Ed.

งานการศึกษา ก่อนปริญญา โรงเรียนแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 ประเทศไทย
Undergraduate Education Section, School of Medicine and Health Sciences, Faculty of Medicine,
Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla 90110, Thailand.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคลินิก คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มีต่อระบบการสอบ Progress Test ทั้งในด้านประโยชน์ ความพึงพอใจ และความเหมาะสมของช่วงเวลาสอบ รวมถึงสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบการสอบและระบบ feedback ให้สอดคล้องกับแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) และสนับสนุนการเรียนรู้ระยะยาวของผู้เรียน

วัสดุและวิธีการ: การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-methods) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแบบบันทึกข้อมูลแบบสอบถามที่แนบในระบบรายงานผลสอบ Progress Test ระหว่างปีการศึกษา 2565–2567 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1–3 จำนวน 477 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา และข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำตอบปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษา: นักศึกษาแพทย์ระดับปริคลินิกรับรู้ถึงประโยชน์และมีความพึงพอใจต่อระบบสอบ Progress Test ในทุกด้าน โดยเฉพาะระบบ e-testing ซึ่งได้รับคะแนนเฉลี่ย 4.33, 4.39 และ 4.28 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนระบบ feedback รายบุคคลได้รับคะแนนเฉลี่ย 4.24, 4.16 และ 4.19 ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของช่วงเวลาการสอบ พบว่านักศึกษามากกว่าร้อยละ 75 ทุกชั้นปีเห็นว่า “เหมาะสม” โดยชั้นปีที่ 2 มีสัดส่วนสูงสุด (90.79%) และชั้นปีที่ 1 ต่ำสุด (78.45%) ข้อมูลจากคำตอบปลายเปิดสะท้อนข้อเสนอแนะสำคัญใน 4 ประเด็น ได้แก่ ความต้องการเฉลยข้อสอบ

พร้อมคำอธิบาย การวิเคราะห์ผลสอบรายหัวข้อเพื่อให้ทราบจุดอ่อน การจัดตารางสอบให้สอดคล้องกับภาระการเรียนรู้ของแต่ละช่วงเวลา และความชัดเจนของวัตถุประสงค์การสอบ ซึ่งข้อเสนอแนะเหล่านี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นปี

สรุป: ผลการศึกษานี้สะท้อนมุมมองเชิงบวกของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคlinikต่อระบบสอบ Progress Test ทั้งในด้านความพึงพอใจ การรับรู้ประโยชน์ และการนำผลสอบไปใช้ในการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 ซึ่งมีแนวโน้มตอบรับต่อระบบ feedback และสามารถวางแผนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 แสดงความต้องการด้านความชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสอบและการเตรียมความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสอบเพิ่มเติม แนวโน้มเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิด OBE และ Self-directed learning ที่เน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเสนอให้ปรับปรุงระบบ feedback ให้ตอบโจทย์รายบุคคลมากยิ่งขึ้น จัดตารางสอบให้สอดคล้องกับภาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วง และใช้ข้อมูลจากผลสอบเพื่อสนับสนุนการดูแลนักศึกษาเป็นรายกรณีอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การเรียนรู้ด้วยตนเอง; การประเมินผลเพื่อพัฒนา; ข้อมูลทุติยภูมิ; ความคิดเห็นของนักศึกษาแพทย์; Progress Test

ABSTRACT

Objective: To explore the perspectives and suggestions of preclinical medical students at the Faculty of Medicine, Prince of Songkla University, in regards to the progress test system. It focuses on perceived benefits, satisfaction, and the appropriateness of test scheduling. Additionally, to synthesize student feedback for improving test design and feedback in alignment with Outcome-Based Education (OBE).

Material and Methods: A mixed-methods study, using secondary data from questionnaires attached to the progress test reporting system during the academic years of 2022–2024. The sample included 477 medical students, from Years 1 to 3. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics; qualitative data from open-ended responses were analyzed using content analysis.

Results: Students reported high satisfaction and recognized the benefits of the Progress Test; especially the e-testing format (mean scores: 4.33, 4.39, 4.28) and individualized feedback (4.24, 4.16, 4.19) across years 1 to 3. Over 75% in all years found the test schedule appropriate. Open-ended responses suggested improvements in four areas: (1) providing answer keys with explanations, (2) topic-based performance analysis, (3) aligning test schedules with learning workload, and (4) clarifying test objectives.

Conclusion: These findings reflect an overall positive perception of the progress test among preclinical medical students; particularly in terms of satisfaction, perceived benefits, and the application of test results for self-development. Students in years 2 and 3 showed stronger engagement with the feedback system and used test results for informed learning planning. In contrast, year 1 students expressed a need for clearer communication regarding the test's purpose and structure. These patterns align with the principles of OBE and self-directed learning, which emphasizes continuous assessment for learner development. The study recommends improving individualized feedback, aligning test schedules with learning demands, and utilizing test results to support case-by-case academic advising; ultimately promoting effective and sustainable long-term learning behaviors.

Keywords: learning assessment; medical students' perceptions; progress test; secondary data; self-directed learning

บทนำ

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาแพทย์ ในระดับองค์รวมเป็นกระบวนการสำคัญที่สะท้อนพัฒนาการทางวิชาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนเป้าหมายการเรียนรู้ระยะยาว หนึ่งในเครื่องมือที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือ Progress Test ซึ่งถูกออกแบบให้วัดระดับความรู้ชั้นปลายหลักสูตรของนักศึกษาแพทย์ โดยไม่จำกัดเฉพาะเนื้อหาที่เรียนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ทำให้สามารถติดตามการพัฒนาความรู้เชิงลึก (longitudinal knowledge growth) ได้อย่างแม่นยำ^{1,2}

Progress Test เป็นการสอบแบบบูรณาการ (integrated written exam) ที่ออกแบบให้วัดความรู้แบบรวบยอด (comprehensive knowledge) ของนักศึกษาแพทย์ โดยใช้ข้อสอบแบบปรนัย (Multiple Choice Questions: MCQs) ที่บูรณาการเนื้อหาจากหลายรายวิชาหลักในระดับปริคณิการครอบคลุมประเด็นสำคัญของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต การสอบนี้จัดขึ้นซ้ำหลายครั้งระหว่างการเรียน (ปีละ 2-4 ครั้ง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามพัฒนาการทางวิชาการในระยะยาว (longitudinal knowledge growth) ของผู้เรียนในเชิงรายบุคคล และสะท้อนความก้าวหน้าในการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้แบบต่อเนื่อง ผ่านการรายงานผลสอบแบบ progressive score report และระบบ feedback รายบุคคล ซึ่งช่วยสนับสนุนการประเมินตนเอง (self-assessment) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแนวทางของ Outcome-Based Education (OBE) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning)^{3,4}

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้นำระบบสอบ Progress Test มาใช้ในระดับปริคณิการตั้งแต่ปีการศึกษา 2565 โดยออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ของแต่ละชั้นปี พร้อมจัดสอบผ่านระบบออนไลน์และรายงานผลประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) คะแนนรายบุคคล 2) สถิติเปรียบเทียบกับนักศึกษาทั้งชั้นปี และ 3) รายละเอียดข้อสอบแต่ละข้อว่าผู้เรียนทำถูกหรือผิด ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเอง วางแผนพัฒนาการเรียนรู้ และติดตามจุดอ่อนของตนได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ คณะฯ ได้แนบบนทึกข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาเพื่อใช้ประเมินระบบสอบดังกล่าว โดยแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประโยชน์ของการสอบ ความพึงพอใจต่อระบบ e-testing และการให้ feedback รวมถึงคำถามเกี่ยว

กับความเหมาะสมของช่วงเวลาสอบ พร้อมคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นการตอบโดยสมัครใจ ไม่ระบุตัวบุคคล และเป็นส่วนหนึ่งของระบบสอบจริง ทำให้มีความน่าเชื่อถือในเชิงระบบและสามารถนำไปใช้พัฒนาแนวทางการประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{5,6}

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาระบบสอบ เนื่องจากสามารถสะท้อนความคาดหวัง ความพึงพอใจ และแรงจูงใจที่แท้จริงของผู้เรียน ข้อมูลนี้ช่วยปรับปรุงระบบการสอบ วิธีการให้ feedback และการวางแผนสอบให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้น^{7,8} อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาแพทย์ต่อ Progress Test ในระดับปริคณิการยังมีจำกัด โดยเฉพาะงานที่ใช้ข้อมูลจากระบบสอบจริงซึ่งสะท้อนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามบริบทชั้นปี ข้อมูลเชิงลึกนี้จะช่วยให้สามารถพัฒนาระบบสอบและการให้ feedback ให้ตอบสนองต่อผู้เรียนในเชิงระบบ และส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณิการ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต่อระบบการสอบ Progress Test ในช่วงปีการศึกษา 2565-2567 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแบบบันทึกข้อมูลในรูปแบบแบบสอบถามวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอในการพัฒนาระบบสอบและ feedback ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเป้าหมายหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต

วัสดุและวิธีการ

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบผสมผสาน (mixed-method descriptive study) โดยใช้ ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามที่หน่วยงานจัดทำขึ้น ซึ่งเชื่อมกับระบบรายงานผลสอบและ feedback หลังการสอบ Progress Test ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณิการ (ชั้นปีที่ 1-3) ในปีการศึกษา 2565-2567 ข้อมูลดังกล่าวเกิดขึ้นในบริบทการทำงานจริงและใช้เพื่อการพัฒนาเชิงระบบของการสอบ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีกที่มีต่อการสอบ Progress Test ทั้งในประเด็นประโยชน์ ความพึงพอใจ และความเหมาะสมของช่วงเวลาการสอบของแต่ละชั้นปี

2. เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดของนักศึกษาแพทย์เพื่อนำไปปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนารูปแบบการสอบ Progress Test ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิด OBE และส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาวของนักศึกษาแพทย์ โดยอิงจากข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีกที่ได้จากการวิจัย

2. กรอบแนวคิด

การวิจัยนี้อิงกรอบแนวคิด OBE และ Self-Directed Learning (SDL) ซึ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้แบบองค์รวมและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการประเมินเพื่อพัฒนา (Assessment for Learning) ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากแบบบันทึกข้อมูลของแบบสอบถามที่หน่วยงานจัดทำขึ้นและเชื่อมกับระบบรายงานผลสอบและ feedback หลังการสอบ Progress Test ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีก (ชั้นปีที่ 1-3) ในปีการศึกษา 2565-2567

คณะฯ จัดสอบ Progress Test ตามโครงสร้างรายชั้นปี ได้แก่ ปีที่ 1 สอบ 2 ครั้ง (กลางปีและปลายปี), ปีที่ 2 สอบ 3 ครั้ง (ต้น กลาง และปลายปี) และปีที่ 3 สอบ 4 ครั้ง (ต้น กลาง ปลายปี และก่อนสอบ Comprehensive) ข้อมูลจากการสอบดังกล่าวถูกใช้เป็นฐานของแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ ซึ่งเกิดขึ้นในบริบทการทำงานจริงและใช้เพื่อการพัฒนาเชิงระบบของการสอบ เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการสอบที่เหมาะสมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละชั้นปีระดับปริคณีก

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายคือนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีก ชั้นปีที่ 1-3 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เข้าสอบ Progress Test ระหว่างปีการศึกษา 2565-2567 ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ จากแบบบันทึกข้อมูลของแบบสอบถามที่หน่วยงานจัดทำขึ้น เชื่อมกับระบบรายงานผลสอบและ feedback หลังสอบ

กลุ่มข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์คือข้อมูลของนักศึกษาที่เข้าดูผลสอบและตอบแบบสอบถามโดยสมัครใจในระบบจริง โดยไม่มีการเก็บข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ การได้มาซึ่งข้อมูลนี้เป็นลักษณะ Voluntary response sampling และมีการนำข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ (total available data) มาวิเคราะห์ ไม่ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างล่วงหน้าด้วยสูตรทางสถิติ เนื่องจากการใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เกิดขึ้นในบริบทการทำงาน

จำนวนข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ทั้งหมด 477 ชุด ครอบคลุมทุกชั้นปีของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีก แยกตามชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ประชากร 197 คน ข้อมูลที่ได้ 181 ชุด ชั้นปีที่ 2 ประชากร 191 คน ข้อมูลที่ได้ 153 ชุด และชั้นปีที่ 3 ประชากร 193 คน ข้อมูลที่ได้ 143 ชุด

แม้ว่าจำนวนข้อมูลที่ได้ขึ้นอยู่กับคำตอบโดยสมัครใจในระบบจริง จึงไม่สามารถกำหนดสัดส่วนผู้ตอบล่วงหน้าได้ แต่ข้อมูลครอบคลุมทุกชั้นปีและมีจำนวนเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อสะท้อนภาพรวมของแนวโน้มความคิดเห็นและประสบการณ์ผู้เรียนในระบบสอบ Progress Test ของคณะฯ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามที่หน่วยงานจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาระบบสอบ Progress Test โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามปลายปิด แบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ (1) ประโยชน์ของการสอบ (2) ความพึงพอใจต่อระบบ e-testing และ (3) ความพึงพอใจต่อการแจ้งผลสอบและ feedback นอกจากนี้ยังมีคำถามเพิ่มเติมแบบจำแนกประเภท (nominal) เกี่ยวกับความเหมาะสมของช่วงเวลาการสอบ (ตัวเลือก: เหมาะสม/ไม่เหมาะสม) ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิด เพื่อเก็บความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสอบ Progress Test

ก่อนการตอบแบบบันทึกข้อมูลดังกล่าว นักศึกษาแต่ละคนจะได้รับผลสอบ (feedback) ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วยคะแนนรวม คะแนนรายหัวข้อ เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของชั้นปี และรายการข้อสอบที่ทำถูกหรือผิด เพื่อส่งเสริมการประเมินตนเองและการวางแผนการเรียนรู้ โดย feedback นี้ถือเป็นบริบทสำคัญที่มีผลต่อการตอบแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้เรียน

แบบบันทึกข้อมูลนี้ใช้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสอบจริง และแนบไว้ในระบบรายงานผลสอบให้นักศึกษาตอบโดยสมัครใจ ข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ไม่มีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลที่สามารถระบุตัวตน ข้อคำถามผ่านการพิจารณาในที่ประชุมร่วมระหว่างทีมิวิชาการและผู้บริหารฝ่ายการศึกษา ก่อนปริญา เพื่อให้งานมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (content validity) และครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสอบ Progress Test

ในการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดที่ใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลไว้เหมือนกันทุกหัวข้อ เพื่อความเป็นมาตรฐาน และสะท้อนแนวโน้มความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการรับรู้ประโยชน์ของผู้ตอบได้อย่างชัดเจน โดยแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย (mean score)	ระดับการแปลผล
4.51–5.00	มากที่สุด/เห็นด้วยมากที่สุด/พึงพอใจมากที่สุด
3.51–4.50	มาก/เห็นด้วยมาก/พึงพอใจมาก
2.51–3.50	ปานกลาง
1.51–2.50	น้อย/เห็นด้วยน้อย/พึงพอใจน้อย
1.00–1.50	น้อยที่สุด/เห็นด้วยน้อยที่สุด/พึงพอใจน้อยที่สุด

ทั้งนี้ ในการแปลผล ผู้วิจัยเลือกใช้ค่าที่สอดคล้องกับหัวข้อของคำถาม ความพึงพอใจ หรือ การรับรู้ประโยชน์ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการวัดแต่ละประเด็น โดยเกณฑ์นี้อิงจากแนวทางที่นิยมใช้ในงานวิจัยทางการศึกษา ซึ่งแบ่งช่วงคะแนนเท่า ๆ กัน⁹

5. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation (S.D.)) และร้อยละ (percentage) เพื่ออธิบายแนวโน้ม ความคิดเห็นของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคลินิก ต่อระบบสอบ Progress Test ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของการสอบ ความพึงพอใจต่อระบบ e-testing ความพึงพอใจต่อการแจ้งผลสอบและ feedback

รวมถึงการรับรู้ความเหมาะสมของช่วงเวลาการสอบ ซึ่งสะท้อนมุมมองต่อโครงสร้างการสอบและระบบรายงานผล

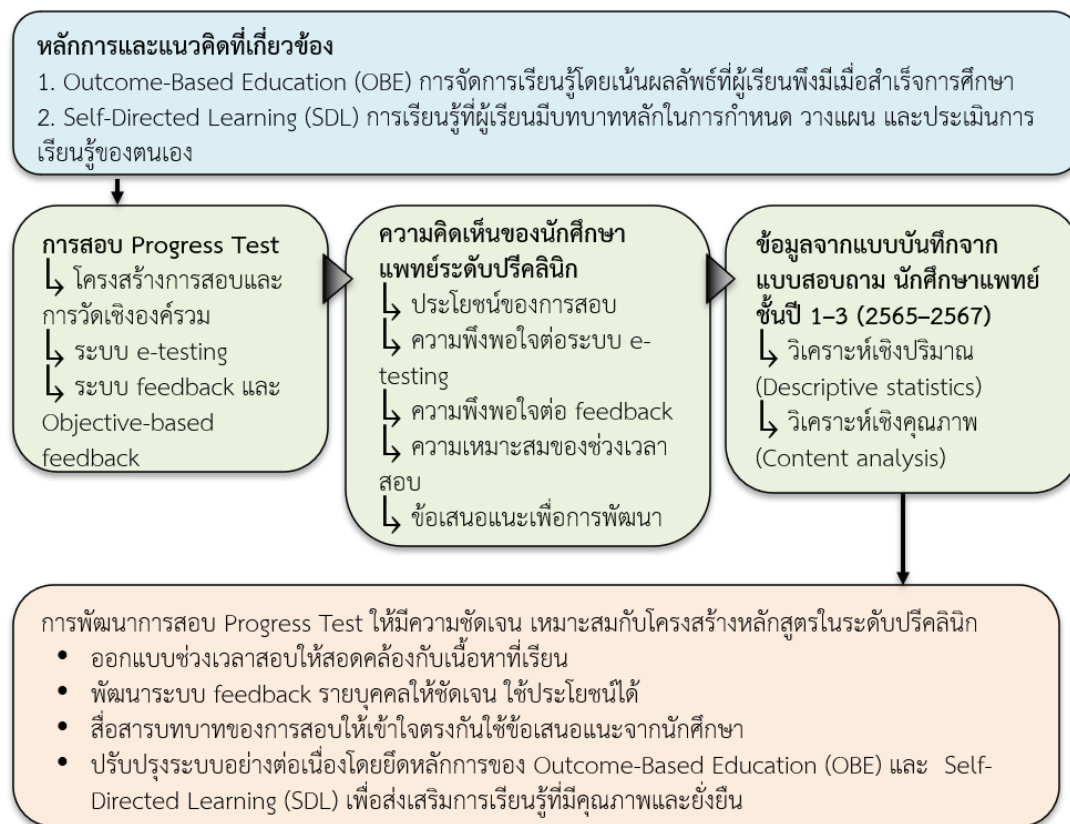
5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำคำตอบจากคำถามปลายเปิดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยจัดกลุ่มข้อความตามหมวดหมู่ที่สอดคล้องกับประเด็นคำถาม เช่น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบสอบ ความเหมาะสมของช่วงเวลา หรือระบบการให้ feedback การจัดหมวดหมู่ใช้วิธีอ่านทวนซ้ำและเข้ารหัส (coding) เพื่อสกัดธีมหลักที่สะท้อนข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ และสังเคราะห์เป็นแนวทางพัฒนาเชิงระบบของการสอบ Progress Test ให้สอดคล้องกับกรอบ OBE และ SDL

6. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมข้อมูลทุติยภูมิจากระบบรายงานผลสอบ Progress Test ซึ่งประกอบด้วยคำตอบจากแบบบันทึกข้อมูลในรูปแบบแบบสอบถามของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคลินิก ชั้นปีที่ 1–3 ที่ตอบโดยสมัครใจในปีการศึกษา 2565–2567 ข้อมูลที่ดึงมาไม่มีการระบุตัวบุคคลและใช้เพื่อการวิเคราะห์เชิงระบบเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้คะแนนจากคำถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) ที่ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ประโยชน์ของการสอบ ความพึงพอใจต่อระบบ e-testing และความพึงพอใจต่อระบบการแจ้งผลสอบและ feedback รวมทั้งคำตอบจากคำถามแบบจำแนกประเภทเกี่ยวกับความเหมาะสมของช่วงเวลาการสอบ (เหมาะสม/ไม่เหมาะสม) มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ พร้อมทั้งแยกผลตามชั้นปีเพื่อสะท้อนแนวโน้มของแต่ละกลุ่มผู้เรียน 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำคำตอบจากคำถามปลายเปิดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบสอบ เช่น ข้อเสนอแนะต่อการให้ feedback ความเหมาะสมของช่วงเวลาสอบ หรือการพัฒนาแบบข้อสอบ

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกันเพื่ออธิบายภาพรวมความคิดเห็นของนักศึกษา และสร้างข้อเสนอเชิงระบบสำหรับพัฒนารูปแบบการสอบ Progress Test และระบบ feedback ให้สอดคล้องกับแนวคิด OBE และ SDL

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแบบบันทึกข้อมูลในรูปแบบแบบสอบถามที่แนบไว้ในระบบรายงานผลสอบ Progress Test ของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีก (ปี 1-3) ในช่วงปีการศึกษา 2565-2567 รวมผู้ตอบทั้งสิ้น 477 คน โดยจำแนกตามชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 181 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 153 คน และ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 143 คน

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีกที่มีต่อการสอบ Progress Test ทั้งในประเด็นประโยชน์ ความพึงพอใจ และความเหมาะสมของช่วงเวลาการสอบของแต่ละชั้นปี

การสอบ Progress Test ดำเนินการตามโครงสร้างที่กำหนดไว้โดยคณะ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สอบปีละ 2 ครั้ง (กลางปีและปลายปี) ชั้นปีที่ 2 สอบปีละ 3 ครั้ง (ต้นปี กลางปี และปลายปี) และชั้นปีที่ 3 สอบปีละ 4 ครั้ง (ต้นปี กลางปี ปลายปี และก่อนสอบ Comprehensive) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากบันทึกข้อมูลแบบสอบถาม

ปลายปี) ที่แนบในระบบรายงานผลสอบของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีกชั้นปีที่ 1-3 รวมทั้งสิ้น 477 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาในทุกประเด็นที่ประเมินอยู่ในระดับ “มาก” ตามเกณฑ์การแปลผลที่กำหนด โดยมีรายละเอียดแยกตามประเด็นที่ประเมินดังแสดงใน 3 ตารางต่อไปนี้

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการสอบสูงที่สุด (3.97 ± 0.84) รองลงมาคือชั้นปีที่ 3 (3.92 ± 1.08) และชั้นปีที่ 1 (3.57 ± 1.16) ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยของทั้งสามชั้นปีอยู่ในช่วง 3.51-4.50 ซึ่งอยู่ในระดับ “มาก” ตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของชั้นปีที่ 2 มีค่าน้อยที่สุด แสดงถึงการกระจายของคะแนนที่แคบกว่าชั้นปีอื่น ขณะที่ชั้นปีที่ 1 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างชั้นปีอยู่ในช่วงไม่เกิน 0.40 คะแนน

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีกต่อทั้งระบบ e-testing และระบบ feedback อยู่ในระดับ “มาก” ทุกชั้นปี ตามเกณฑ์การแปลผลแบบ 5 ระดับ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อระบบ e-testing

สูงที่สุด คือ 4.39 ± 0.76 ขณะที่ชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อระบบ feedback สูงที่สุด คือ 4.24 ± 0.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละชั้นปีอยู่ในช่วง 0.76–1.05 โดยชั้นปีที่ 2 มีค่า S.D. ต่ำที่สุดในระบบ e-testing และชั้นปีที่ 3 มี S.D. สูงที่สุดในระบบ feedback ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านระหว่างชั้นปีมีค่าต่ำกว่า 0.20 คะแนน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการสอบจำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน	ประโยชน์ของการสอบ (Mean±S.D.)	การแปลผล
ปี 1	181	3.57 ± 1.16	มาก
ปี 2	153	3.97 ± 0.84	มาก
ปี 3	143	3.92 ± 1.08	มาก

S.D.=standard deviation

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาแพทย์ระดับปรีคลินิกทุกชั้นปีมีสัดส่วนผู้ที่เห็นว่าช่วงเวลาสอบมีความเหมาะสมมากกว่าร้อยละ 75 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีสัดส่วนความเห็นที่เหมาะสมสูงที่สุด คือ 90.79% (138 คน) ขณะที่ชั้นปีที่ 1 มีสัดส่วนต่ำที่สุด คือ 78.45% (142 คน) ด้านความคิดเห็นว่า “ไม่เหมาะสม” มีสัดส่วนต่ำกว่าร้อยละ 25 ทุกชั้นปี โดยชั้นปีที่ 2 มีจำนวนนักศึกษาที่ตอบว่า “ไม่เหมาะสม” น้อยที่สุด คือ 14 คน (9.21%) ความแตกต่างของร้อยละระหว่างชั้นปีที่มีค่าสูงสุดและต่ำสุดอยู่ที่ 12.34%

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดของนักศึกษาแพทย์เพื่อนำไปปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้มุ่งเน้นการประมวลข้อมูลคำตอบปลายเปิดที่นักศึกษาให้ไว้ภายหลังการสอบ ซึ่งจัดเก็บในรูปแบบออนไลน์โดยไม่มีการระบุตัวตน ผู้วิจัยได้นำข้อความที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจัดกลุ่มตามประเด็นที่ปรากฏบ่อย และสังเคราะห์เป็นหมวดหมู่ของข้อเสนอแนะที่สะท้อนความคาดหวังของผู้เรียน เพื่อให้เห็นความแตกต่างของประสบการณ์และข้อเสนอแนะของนักศึกษาในแต่ละช่วงปีการศึกษา จึงนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบแยกตาม

ชั้นปี โดยจัดลำดับ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 สำหรับแต่ละชั้นปีจะประกอบด้วย ตารางแสดงหมวดหมู่ของข้อเสนอแนะ จำนวนข้อความในแต่ละหมวด และตัวอย่างข้อความจริงพร้อมข้อความสรุปได้ตาราง ซึ่งวิเคราะห์แนวโน้มและประเด็นสำคัญที่นักศึกษาเสนออย่างชัดเจน ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ชั้นปีที่ 1

จากตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 สะท้อนถึงความไม่พร้อมในการสอบ Progress Test โดยเฉพาะเนื้อหาที่ยังไม่ครอบคลุมตามช่วงเวลาเรียน และระดับความยากของข้อสอบที่เกินความเข้าใจในปีแรก นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอเกี่ยวกับการปรับระบบ เช่น การขอเฉลย การแจ้งเตือนล่วงหน้า และการจัดเวลาสอบให้เหมาะสม รวมถึงข้อคิดเห็นเชิงบวกที่ชื่นชมการสอบในฐานะเครื่องมือฝึกฝนที่ดี ข้อเสนอเหล่านี้สามารถใช้พัฒนาระบบสอบให้เหมาะสมกับผู้เรียนระดับต้นได้

2.2 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ชั้นปีที่ 2

จากตารางที่ 5 แสดงข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 14 คน ซึ่งแม้จะมีจำนวนน้อยกว่าชั้นปีอื่น แต่มีข้อเสนอที่หลากหลายและสะท้อนความเข้าใจต่อระบบสอบมากขึ้น โดยข้อเสนอที่พบมากที่สุด ได้แก่ การต้องการเฉลยข้อสอบและคำอธิบายเพิ่มเติม การแจ้งสถิติคะแนนหรือบทที่อ่อน ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงเวลาสอบ และรูปแบบข้อสอบที่ควรเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เรียน นอกจากนี้ นักศึกษาบางรายแสดงความพึงพอใจต่อระบบสอบ โดยเห็นว่าช่วยเพิ่มความจำและใช้เตรียมสอบระยะยาวได้ดี

2.3 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงระบบสอบ และกระบวนการให้ feedback ชั้นปีที่ 3

จากตารางที่ 6 แสดงข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 3 ซึ่งสะท้อนถึงความเข้าใจต่อระบบสอบมากขึ้นและมีการเสนอแนวทางเพื่อปรับปรุงทั้งรูปแบบการสอบ การจัดเวลาและระบบ feedback ข้อเสนอสำคัญ ได้แก่ ความต้องการเฉลยข้อสอบและการวิเคราะห์ผลสอบรายบุคคล ความเหมาะสมของช่วงเวลาสอบ การปรับรูปแบบข้อสอบให้หลากหลาย รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทบทวนข้อสอบได้อย่างต่อเนื่อง บางรายแสดงถึงความไม่ชอบรูปแบบสอบออนไลน์ และเสนอให้ใช้ on-site หรือ paper-based แทน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนารูปแบบการสอบ Progress Test ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิด OBE และส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาวของนักศึกษาแพทย์ โดยอิงจากข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคิณิกที่ได้จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์คำตอบแบบปลายเปิดของนักศึกษาแพทย์ระดับปริคิณิก ชั้นปีที่ 1-3 พบแนวโน้มของความต้องการที่มีความสอดคล้องกันระหว่างชั้นปี และสามารถจัด

กลุ่มประเด็นเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาในเชิงระบบ ดังแสดงในตารางที่ 7

การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะในตารางนี้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลจากทั้ง 3 ชั้นปีสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบสอบ Progress Test ในเชิงระบบ โดยเฉพาะการจัดให้มี feedback รายบุคคล การเข้าถึงข้อสอบย้อนหลัง และการเลือกช่วงเวลาสอบที่เหมาะสม ซึ่งเชื่อมโยงกับหลักการ OBE และการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ระยะยาวตาม SDL

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อระบบ e-testing และระบบ feedback จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน	ประโยชน์ของการสอบ (Mean±S.D.)	การแปลผล	ความพึงพอใจต่อระบบ feedback (Mean±S.D.)	การแปลผล
ปี 1	181	4.33±0.90	มาก	4.24±0.82	มาก
ปี 2	153	4.39±0.76	มาก	4.16±0.88	มาก
ปี 3	143	4.28±0.98	มาก	4.19±1.05	มาก

S.D.=standard deviation

ตารางที่ 3 ความเห็นของนักศึกษาแพทย์ต่อความเหมาะสมของช่วงเวลาสอบ (แยกตามชั้นปี)

ชั้นปี	จำนวน (เหมาะสม)	ร้อยละ (เหมาะสม)	จำนวน (ไม่เหมาะสม)	ร้อยละ (ไม่เหมาะสม)
ชั้นปีที่ 1	142	78.45	39	21.55
ชั้นปีที่ 2	138	90.79	14	9.21
ชั้นปีที่ 3	117	82.98	24	17.02

ตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ชั้นปีที่ 1 (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม: 181 คน จำนวนที่ตอบคำถามปลายเปิด: 45 คน)

หมวดหมู่ข้อเสนอแนะ	จำนวนข้อความ	ตัวอย่างข้อความ
ข้อสอบยาก/ยังไม่ครบเนื้อหา	28	ข้อสอบยากไปสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังไม่ได้เรียนเนื้อหาหลายเรื่องที่ยกสอบ
ต้องการเฉลย/อธิบายเพิ่มเติม	1	ควรมีเฉลยให้นักศึกษาด้วยว่าแต่ละข้อตอบอะไรบ้าง
ไม่มีข้อเสนอเพิ่มเติม	11	ทำเครื่องหมาย -
ข้อสอบไม่สอดคล้องเนื้อหา/เนื้อหากว้าง	2	เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ block ที่เรียนผ่านมามาก่อนข้างต่างจากที่ออกสอบ ข้อสอบยังไม่ค่อยสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน
ข้อคิดเห็นเชิงบวก/ชื่นชมระบบสอบ	2	ถือว่าการฝึกที่ดี
ข้อเสนอเรื่องเวลา/แจ้งเตือนก่อนสอบ	2	ขอระบบสอบแบบนี้ค่ะ
ข้อสอบไม่สมบูรณ์/ข้อผิดพลาด	1	ควรมีการแจ้งเตือนว่ามีการสอบล่วงหน้ากว่านี้ อยากให้แจ้งกำหนดสอบล่วงหน้าเพื่อเตรียมตัว บางข้อ choice หายครึ่ง

หมายเหตุ: จำนวนข้อความในตารางอาจมากกว่าจำนวนผู้ให้คำตอบปลายเปิด เนื่องจากนักศึกษารายรายให้ข้อเสนอแนะมากกว่า 1 ประเด็นในคำตอบเดียว

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ชั้นปีที่ 2 (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม: 153 คน จำนวนที่ตอบคำถามปลายเปิด: 14 คน)

หมวดหมู่ข้อเสนอแนะ	จำนวนข้อความ	ตัวอย่างข้อความ
ต้องการเฉลย/คำอธิบายเพิ่มเติม	6	เฉลยคำตอบถูกผิดเมื่อการสอบจบลง หลังหมดเวลาสอบอยากให้เฉลยออกมาให้ด้วย
การแจ้งจุดอ่อน/คะแนนวิเคราะห์	3	ถ้าเป็นไปได้อยากให้มีการบอกว่าท่อนที่เราอ่อน บอกหัวข้อที่เราต้องทบทวนจะดีมากค่ะ
ข้อสอบยาก/ไม่ตรงกับที่เรียน	3	ข้อสอบบางเรื่องยังไม่ได้เรียนมาก่อนเลย ข้อที่คล้าย NLE ออก choice แบบกำกวม
ข้อเสนอเกี่ยวกับช่วงเวลาสอบ	3	รอบนี้สอบใกล้ช่วงสอบเก็บไปครับ อยากให้มีความเตรียมตัวมากกว่านี้
ข้อเสนอรูปแบบข้อสอบ/การนำไปใช้	1	ถ้าข้อสอบตรงกับ block ที่เรียน แล้วห่างมา 1 เดือน จะช่วย ฟื้นความจำได้ครับ
ข้อคิดเห็นเชิงบวก	1	ที่ทำอยู่ก็ดีแล้วครับ
ระบบสอบ/ปัญหาภาพ	1	ช่วยเช็คข้อที่เป็นรูป
ไม่มีข้อเสนอเพิ่มเติม	1	ทำเครื่องหมาย -

หมายเหตุ: จำนวนข้อความในตารางอาจมากกว่าจำนวนผู้ให้คำตอบปลายเปิด เนื่องจากนักศึกษบางรายให้ข้อเสนอแนะมากกว่า 1 ประเด็นในคำตอบเดียว

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาแพทย์ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงระบบสอบและกระบวนการให้ feedback ชั้นปีที่ 3 (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม: 143 คน จำนวนที่ตอบคำถามปลายเปิด: 21 คน)

หมวดหมู่ข้อเสนอแนะ	จำนวนข้อความ	ตัวอย่างข้อความ
ต้องการเฉลย/คำอธิบายเพิ่มเติม	7	อยากมีเฉลย และคำอธิบาย ควรมีเฉลยว่าผิดตรงไหน
เวลาและช่วงเวลาสอบที่เหมาะสม	6	อยากให้จัดสอบในวันว่างของ นศพ. ไม่ควรจัดใกล้สอบ block หรือทันทีหลังคลาส
ต้องการผลวิเคราะห์/สถิติ	4	อยากให้ มี distribution กราฟคะแนน อยากรู้คะแนนเฉลี่ยของชั้นปี
ข้อเสนอรูปแบบการสอบ (online/on-site/paper)	4	อยากสอบแบบ paper เพราะเขียนได้ อยากมีสอบ on-site เพื่อความตั้งใจมากขึ้น
การอัปเดตข้อสอบ/เปิดสอบต่อเนื่อง	2	อยากเปิดสอบได้ตลอดเพื่อทบทวน อยากให้มีการอัปเดตข้อสอบเป็นระยะ ๆ
ไม่มีข้อเสนอเพิ่มเติม	3	ทำเครื่องหมาย -

หมายเหตุ: จำนวนข้อความในตารางอาจมากกว่าจำนวนผู้ให้คำตอบปลายเปิด เนื่องจากนักศึกษบางรายให้ข้อเสนอแนะมากกว่า 1 ประเด็นในคำตอบเดียว

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากนักศึกษาแพทย์ทั้ง 3 ชั้นปี

ประเด็นพัฒนา	ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา	การเชื่อมโยงกับแนวคิด OBE/SDL
การให้ผลสอบแบบเฉลยและ feedback ที่วิเคราะห์ได้ ช่วงเวลาสอบที่เหมาะสม	นักศึกษาทุกชั้นปีเรียกร้องการเฉลย พร้อมคำอธิบาย และการแจ้งจุดอ่อนรายหัวข้อ (ปี 1-3) นักศึกษาปี 2 เสนอให้จัดสอบให้ตรงกับ block ที่เรียน ส่วนปี 3 ขอไม่ให้สอบติดกับช่วงสอบจริงหรือวันเรียนหนัก	สะท้อนหลักการ Assessment for Learning และ Self-Evaluation ตามแนวคิด OBE และ SDL ส่งเสริมการจัดเวลาเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (self-regulation) ลดความเครียดและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็นพัฒนา	ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา	การเชื่อมโยงกับแนวคิด OBE/SDL
การให้ผลสอบแบบเฉลยและ feedback ที่วิเคราะห์ได้ ช่วงเวลาสอบที่เหมาะสม	นักศึกษาทุกชั้นปีเรียกร้องการเฉลย พร้อมคำอธิบาย และการแจ้งจุดอ่อนรายหัวข้อ (ปี 1-3) นักศึกษาปี 2 เสนอให้จัดสอบให้ตรงกับ block ที่เรียน ส่วนปี 3 ขอไม่ให้สอบติดกับช่วงสอบจริงหรือวันเรียนหนัก	สะท้อนหลักการ Assessment for Learning และ Self-Evaluation ตามแนวคิด OBE และ SDL ส่งเสริมการจัดเวลาเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (self-regulation) ลดความเครียดและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้
รูปแบบการสอบที่หลากหลาย	นักศึกษาปี 3 ต้องการสอบแบบ paper-based หรือ on-site บ้าง เพื่อมีสมาธิและขีดเขียนได้	สนับสนุนแนวคิด differentiated assessment และรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้เฉพาะบุคคล
ความต่อเนื่องและการเข้าถึงข้อสอบเพื่อทบทวน	นักศึกษาปี 2-3 เสนอให้สามารถ “กลับมาทบทวนข้อสอบเก่า” หรือ “เปิดสอบซ้ำได้” เพื่อทบทวนในระยะยาว	ส่งเสริม lifelong learning และวางแผนพัฒนาได้ด้วยตนเอง (SDL)
การสื่อสารเป้าหมายของ Progress Test	นักศึกษาปี 1 ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจว่าเป็นการสอบเพื่อเรียนรู้ ไม่ใช่สอบตัดสินผล จึงเสนอให้มีการปฐมนิเทศหรือคู่มืออธิบาย	สร้างความเข้าใจต่อบทบาทของการสอบ formative สอดคล้องกับหลักการของ OBE และการปลูกฝังทัศนคติการเรียนรู้ระยะยาว

SDL=self-directed learning; OBE=outcome-based education

วิจารณ์

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นให้นักศึกษาแพทย์ระดับปริคณีกมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อระบบการสอบ Progress Test ในหลายด้าน โดยเฉพาะระบบสอบออนไลน์และการให้ feedback รายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด OBE และ SDL ที่เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการวัดผลระยะสั้น^{10,11} ผลลัพธ์นี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยนานาชาติที่ชี้ว่า Progress Test มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการเรียนรู้ระยะยาวและช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามพัฒนาการของตนเองได้²

ด้านการให้ feedback นักศึกษาทุกชั้นปีเสนอให้มีการเฉลยข้อสอบและให้คำอธิบายอย่างละเอียด รวมถึงการแจ้งจุดอ่อนรายหัวข้อ ซึ่งสะท้อนความต้องการ feedback ที่มีความหมายและนำไปใช้ได้จริง แนวโน้มนี้สอดคล้องกับบทบาทของ feedback ในกรอบ Assessment for Learning ที่เน้นการสื่อสารเพื่อพัฒนาผู้เรียน⁶ และงานของ Rattanawaraha และคณะ (2019)¹² ที่ยืนยันว่า feedback รายบุคคลสามารถช่วยให้ นักศึกษาวางแผนการเรียนรู้ระยะยาวและพัฒนาตนเองได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ Sunee และคณะ (2019)¹³ ยังเสนอให้รายงานผลสอบแบบเจาะลึกรายหัวข้อและจัดช่วงเวลาสอบให้เหมาะสมกับโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 ในการศึกษาครั้งนี้

นอกจากนี้ feedback ที่นักศึกษาได้รับก่อนตอบแบบบันทึกข้อมูล ยังประกอบด้วยคะแนนรวม รายหัวข้อ เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยชั้นปี และคำตอบข้อที่ถูกหรือผิด ซึ่งช่วย

เสริมการประเมินตนเองในเชิงลึกและการวางแผนการเรียนรู้ที่ตรงจุด สอดคล้องกับแนวคิด SDL¹¹ และการศึกษาของ Rattanawaraha และคณะ¹² ที่สนับสนุนว่าข้อมูลเชิงรายบุคคลสามารถกระตุ้นพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหลายคนยังเสนอให้ feedback มีองค์ประกอบที่ “ส่งเสริมการเรียนรู้” มากขึ้น เช่น การแนบเฉลยหรือคำอธิบายหลังสอบ เพื่อให้เข้าใจข้อผิดพลาดและนำไปสู่การพัฒนาตนเองในครั้งถัดไป”

ด้านช่วงเวลาสอบ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 ให้ความสำคัญกับการจัดสอบให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร และหลีกเลี่ยงช่วงสอบ block ขณะที่ชั้นปีที่ 1 เน้นการสื่อสารและแจ้งเตือนล่วงหน้าเพื่อเตรียมตัว การจัดตารางสอบที่เหมาะสมเช่นนี้สอดคล้องกับงานของ Sunee และคณะ (2019)¹³ ที่เสนอว่าช่วงเวลาสอบเป็นปัจจัยสำคัญต่อแรงจูงใจและการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองในระยะยาว

ด้านรูปแบบข้อสอบ ข้อเสนอแนะจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ต้องการให้มีการสอบแบบ paper-based หรือ on-site สะท้อนความต้องการด้านปฏิสัมพันธ์กับข้อสอบและสมาธิในการทำข้อสอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด differentiated assessment ที่ Schuwirth & van der Vleuten (2019)¹⁴ และ Panichchiwa (2019)¹⁵ ชี้ว่าระบบการประเมินควรมีความหลากหลายเพื่อรองรับรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน

ด้านการสื่อสารระบบสอบ ข้อเสนอจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ต้องการปฏิรูปนิเทศหรือคู่มืออธิบายระบบสอบเพิ่มเติม แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำความเข้าใจบทบาทของ Progress Test ว่าเป็นการสอบเพื่อการเรียนรู้ ไม่ใช่การสอบตัดสินผล ข้อเสนอสอดคล้องกับแนวคิด formative assessment ที่เน้นการสร้างทัศนคติการเรียนรู้ระยะยาวตั้งแต่ช่วงต้นหลักสูตร

ในระดับสากลประเทศเนเธอร์แลนด์ถือเป็นหนึ่งในผู้นำด้านการใช้ Progress Test อย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดสอบ nationwide สำหรับนักศึกษาแพทย์ทุกชั้นปี จำนวนกว่า 10,000 คน โดยร่วมมือร่วมกันระหว่างคณะแพทยศาสตร์หลายแห่ง และจัดสอบทั้งหมด 4 ครั้งต่อปี¹⁶ และตั้งแต่ปี 2022 เริ่มใช้ Computerized Adaptive Progress Test (CA-PT) ซึ่งมีความน่าเชื่อถือสูง ใช้เวลาน้อยลง และให้ feedback รายบุคคลได้แม่นยำยิ่งขึ้น¹⁷ ตรงกันข้ามกับประเทศไทยซึ่งยังจำกัดเฉพาะบางช่วงชั้น และยังไม่ใช้ผลสอบในระดับหลักสูตรอย่างเต็มรูปแบบ อย่างไรก็ตาม คณะแพทยศาสตร์ ม.นเรศวร ได้เริ่มนำระบบนี้มาใช้เพื่อติดตามพัฒนาการทางวิชาการ¹⁸ ซึ่งเป็นตัวอย่างการประยุกต์ใช้เครื่องมือการประเมินในระดับภายในมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะของนักศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเสนอให้พัฒนาระบบ Progress Test โดยเน้นการสื่อสารวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน การเชื่อมโยงข้อสอบกับโครงสร้างหลักสูตร การออกแบบ feedback ที่สะท้อนผลรายบุคคล และการเปิดทางเลือกในการจัดสอบทั้งรูปแบบและเวลา เพื่อยกระดับการสอบจากเครื่องมือวัดผล เป็นกลไกส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาวอย่างยั่งยืนทั้งในระดับรายบุคคลและระดับระบบ

สรุป

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาแพทย์ระดับปริคลินิกมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อระบบสอบ Progress Test โดยเฉพาะระบบสอบออนไลน์และ feedback แบบรายหัวข้อ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตนเอง และวางแผนการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์อย่างเหมาะสม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังต้องการการสนับสนุนในการทำความเข้าใจรูปแบบการสอบ ขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 มีแนวโน้มใช้ผลสอบเพื่อพัฒนาตนเองและเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบจริง ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะจากคำตอบปลายเปิดสะท้อนความ

ต้องการที่หลากหลาย เช่น การเฉลยข้อสอบพร้อมคำอธิบาย การวิเคราะห์ผลรายหัวข้อ การจัดตารางสอบ และการสื่อสารวัตถุประสงค์ของการสอบอย่างชัดเจน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิด OBE และ SDL ที่มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนโดยงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศว่า Progress Test มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมแรงจูงใจ ความเข้าใจในเนื้อหา และการติดตามพัฒนาการของผู้เรียน การตอบรับเชิงบวกต่อระบบ feedback รายหัวข้อ และข้อเสนอให้มีเฉลยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สะท้อนศักยภาพของระบบสอบนี้ในการขับเคลื่อนพฤติกรรมการเรียนรู้ระยะยาว

ดังนั้น การนำผลการศึกษาไปใช้ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาการสอบ Progress Test ให้ตอบสนองต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นปี โดยเฉพาะในด้านการออกแบบ feedback ที่มีความหมาย ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้จริง การจัดตารางสอบให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร รวมถึงการสื่อสารวัตถุประสงค์ของการสอบอย่างมีเป้าหมายก็เป็นปัจจัยสำคัญ ข้อมูลจากแบบสอบถามยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเครื่องมือสนับสนุนเชิงระบบ เช่น ระบบ early academic warning เพื่อระบุผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงผ่านการประเมินตนเอง ซึ่งนำไปสู่การให้คำปรึกษาและการดูแลเฉพาะรายโดยอาจารย์หรือหน่วยงานวิชาการได้อย่างเหมาะสม

ในระยะยาว ควรมีการศึกษาผลกระทบของระบบสอบนี้ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับคลินิก และพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมระยะยาวที่แม่นยำและเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมถึงการออกแบบ Progress Test ให้สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ตนเองสมรรถนะทางคลินิกได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อการพัฒนาศักยภาพวิชาชีพแพทย์

เอกสารอ้างอิง

1. Schuwirth LWT, van der Vleuten CPM. Progress testing 2.0: evidence and evolution of longitudinal assessment. *Med Educ* 2019;53:1181-3.
2. Muijtjens AMM, Schuwirth LWT, Cohen-Schotanus J, Thoben A, Vleuten CPM van der, Hahn EG, et al. Longitudinal progress testing and self-directed learning in medical education. *BMC Med Educ* 2018;18:225.
3. Pugh D, Touchie C, Wood TJ, Humphrey-Murto S. Progress testing and self-directed learning: a meta-analytic review. *Acad Med* 2016;91:709-15.

4. Kusurkar RA, Croiset G, Galindo-Garre F, Ten Cate O. Motivation and self-regulated learning in medical students: a longitudinal study. *Med Teach* 2020;42:48-55.
5. Geotham J, Promsuwan W. The effectiveness of online anonymous surveys in medical education. Faculty of Medicine, Prince of Songkla University; 2021.
6. van Bruggen L. The role of feedback in programmatic assessment and progress testing. *Perspect Med Educ* 2022;11:72-80.
7. Al-Kadri HM, Al-Moamary MS, Magzoub ME, Roberts C, van der Vleuten CPM, Alfaris EA, et al. Students' perception of progress testing and its impact on learning. *Med Educ Online* 2020;25:1702928.
8. van der Vleuten CPM, Schuwirth LWT, Driessen EW, Govaerts MJB. Twelve tips for programmatic assessment. *Med Teach* 2021;43:256-62.
9. Best JW. *Research in education*. 5th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall; 1981.
10. Harden RM, Crosby JR, Davis MH. Outcome-based education: part 1—an introduction to outcome-based education. *Med Teach* 1999;21:7-14.
11. Knowles MS. *Self-directed learning: a guide for learners and teachers*. New York: Association Press; 1975.
12. Rattanawaraha S, et al. Feedback and curriculum alignment in progress testing: Evidence from PS. Faculty of Medicine, Prince of Songkla University; 2019.
13. Sunee P, Kittisak R, Chonlada T. Suggestions on exam scheduling and feedback in the progress test: evidence from Thai preclinical medical students. *Thai J Med Educ* 2019;20:45-54.
14. Schuwirth LWT, van der Vleuten CPM. Programmatic assessment: from assessment of learning to assessment for learning. *Med Teach* 2011;33:478-85.
15. Panichchiwa S. Evaluation theory in Thai medical education. *Thai J Med Educ* 2019.
16. Tio RA, Schutte B, Meiboom AA, Greidanus J, Dubois EA, Ten Cate OTJ. The progress test of medicine: the Dutch experience. *Perspect Med Educ* 2016;5:51-5.
17. Van Wijk L, Schuwirth L, Van der Vleuten C, Dijkstra J. Implementing a computerized adaptive progress test (CA-PT): development, reliability, and student perceptions. *Med Teach* 2024;46:123-9.
18. Naresuan University. Report on medical student progress testing and development. Phitsanulok: Faculty of Medicine, Naresuan University; 2021.